

Tichý zabijak prednemocničnej praxe

Prečo pád seniora nikdy nie je „banálny sociálny výjazd“ a ako vidieť pod povrch.

Kazuistika: Výjazd 14:20. Žena, 82 rokov.

GCS: 15 (Orientovaná, komunikuje)

TK: 130/80 mmHg

TF: 95/min

SpO2: 94 % (vzduch)

Glykémia: 6,2 mmol/l

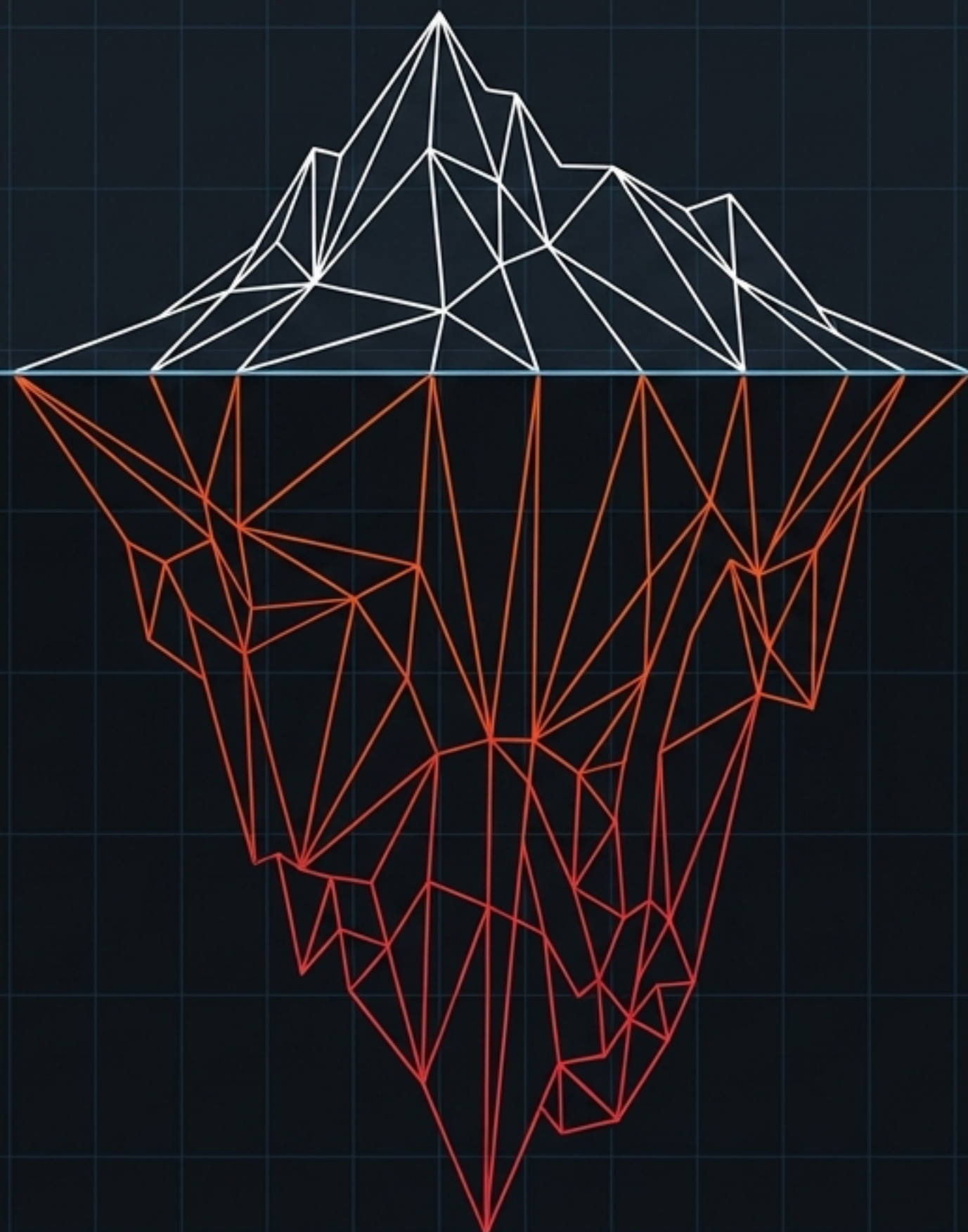
Hlásenie: „Pád doma, nemôže vstať.“

Scéna: Pacientka sedí v kresle. Udáva, že sa jej pred hodinou „pošmykli papuče“.

Symptómy: Len mierna bolesť ľavého boku a dolných rebier.

Anamnéza: Atriálna fibrilácia (užíva Eliquis), hypertenzia, mierna kognitívna porucha.

Rozhodnutie posádky: „Kostra sa zdá celá, obeh je stabilný.“ Pacientka transport striktne odmieta. Syn váha.

Viditeľná hladina: „Sociálny výjazd“

- Mierny pád
- Stabilné vitálne funkcie
- Subjektívna pohoda pacienta

Skrytá realita: Fyziologický debakel

- Minimálne fyziologické rezervy
- Zavádzajúce kompenzačné mechanizmy
- Skryté antikoagulačné krvácanie

Mechanizmus úrazu, ktorý u mladého človeka nespôsobí ani modrinu, spúšťa u seniora kaskádu vedúcu k multiorgánovému zlyhaniu.

Dve telá, ten istý mechanizmus

Mladý dospelý

Kontúzia svalu.
Benígny stav.

Geriatrický pacient

Zlomenina rebier → Neschopnosť
odkašľať → **Hypostatická pneumónia**
→ **Sepsa.**

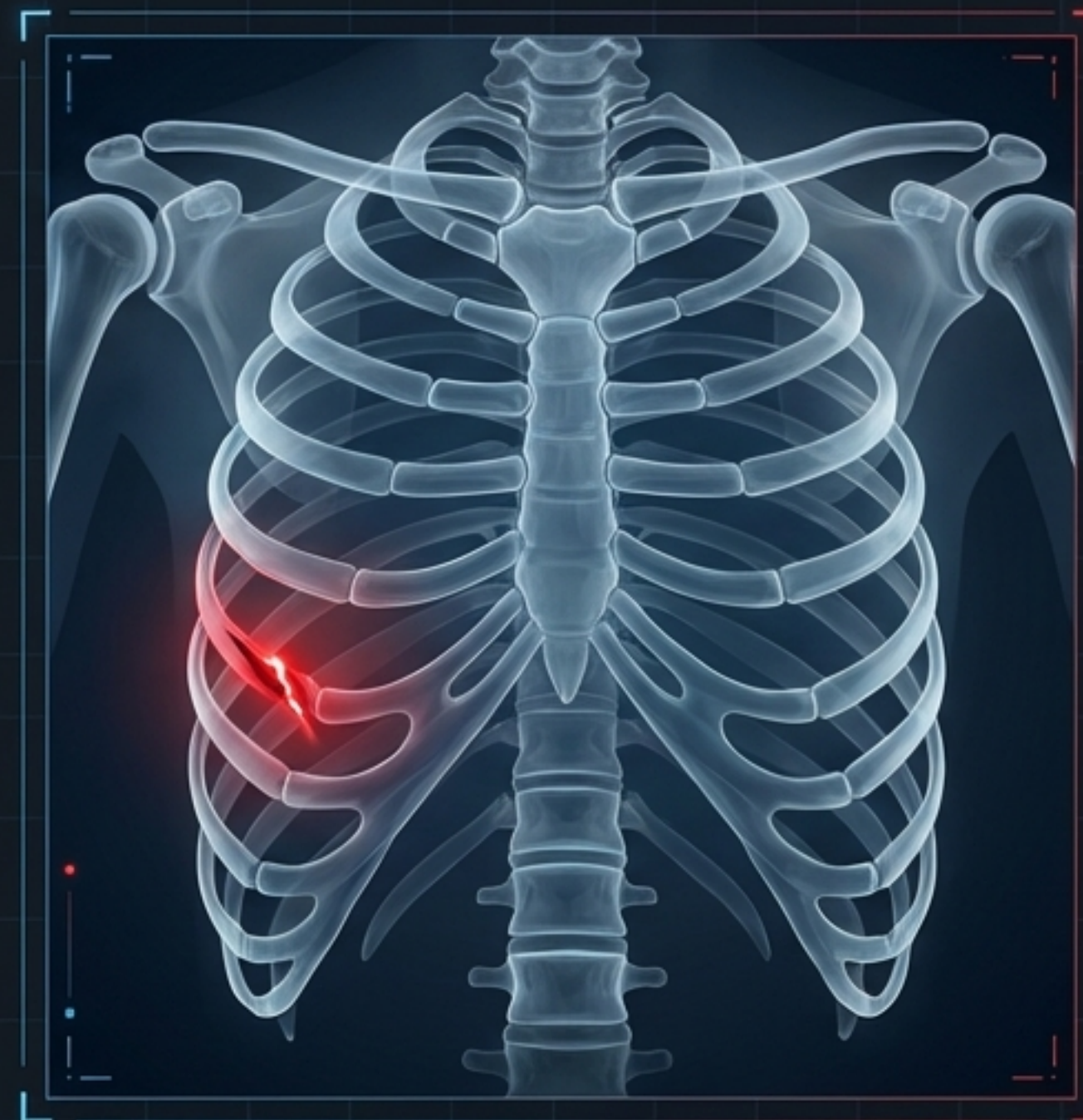

Normotenzia.
Stabilný obeh.

Relatívna hypotenzia. Zlyhávanie
kompenzácie → **Nastupujúci šok.**
(Geriatrik s hypertenziou bežne 170/90)

Geriatrický pacient vyžaduje odlišný kalibračný rámec.
Štandardné vitálne funkcie maskujú blížiacu sa katastrofu.

B: Dýchanie a Špirála hypostatickej pneumónie

RED FLAG: Akýkoľvek pokles SpO2 pod 95 % u pacienta bez CHOCHP po páde. Bolesť rebier u seniora = RTG je podmienkou!

C: Cirkulácia a „Rozdvojená realita“ krvného tlaku

Pokles o 40 mmHg u hypertonika nie je dobrý tlak. Je to prejav straty **kompensačných** mechanizmov a začínajúceho hemoragického šoku.

**PÁD + ANTIKOAGULANCIÁ (Eliquis) =
VNÚTORNÉ KRVÁCANIE (Slezina/Retroperitoneum)**

...až kým sa v nemocnici nedokáže opak.

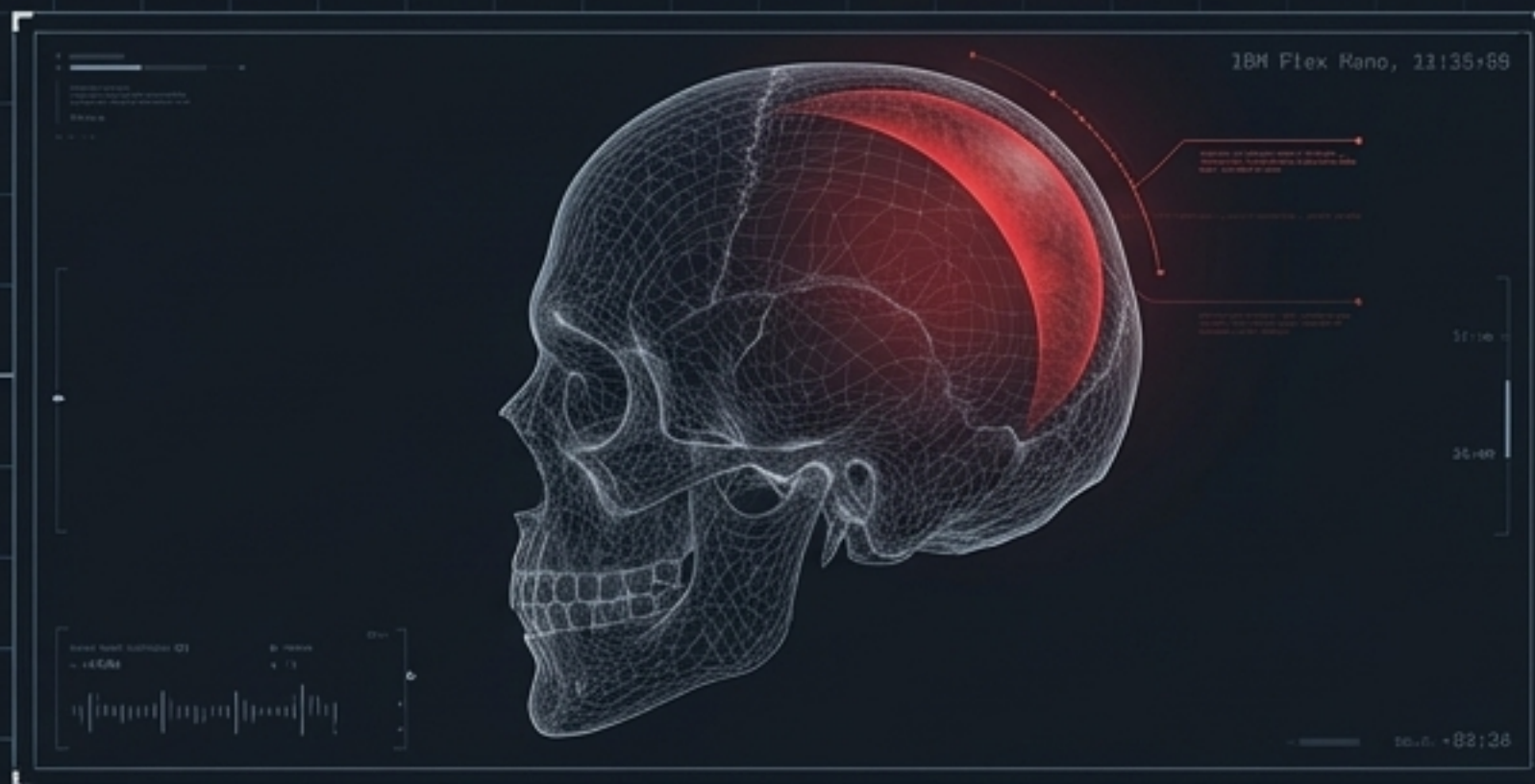
D & E: Neurologické a expozičné pasce

D: Mierna zmätenosť

Pasca: „Ona je už taká, to je demencia.“

Klinický Radar:

Aj minimálna zmena správania u seniora po páde môže byť **Subdurálny hematóm (SDH)**.

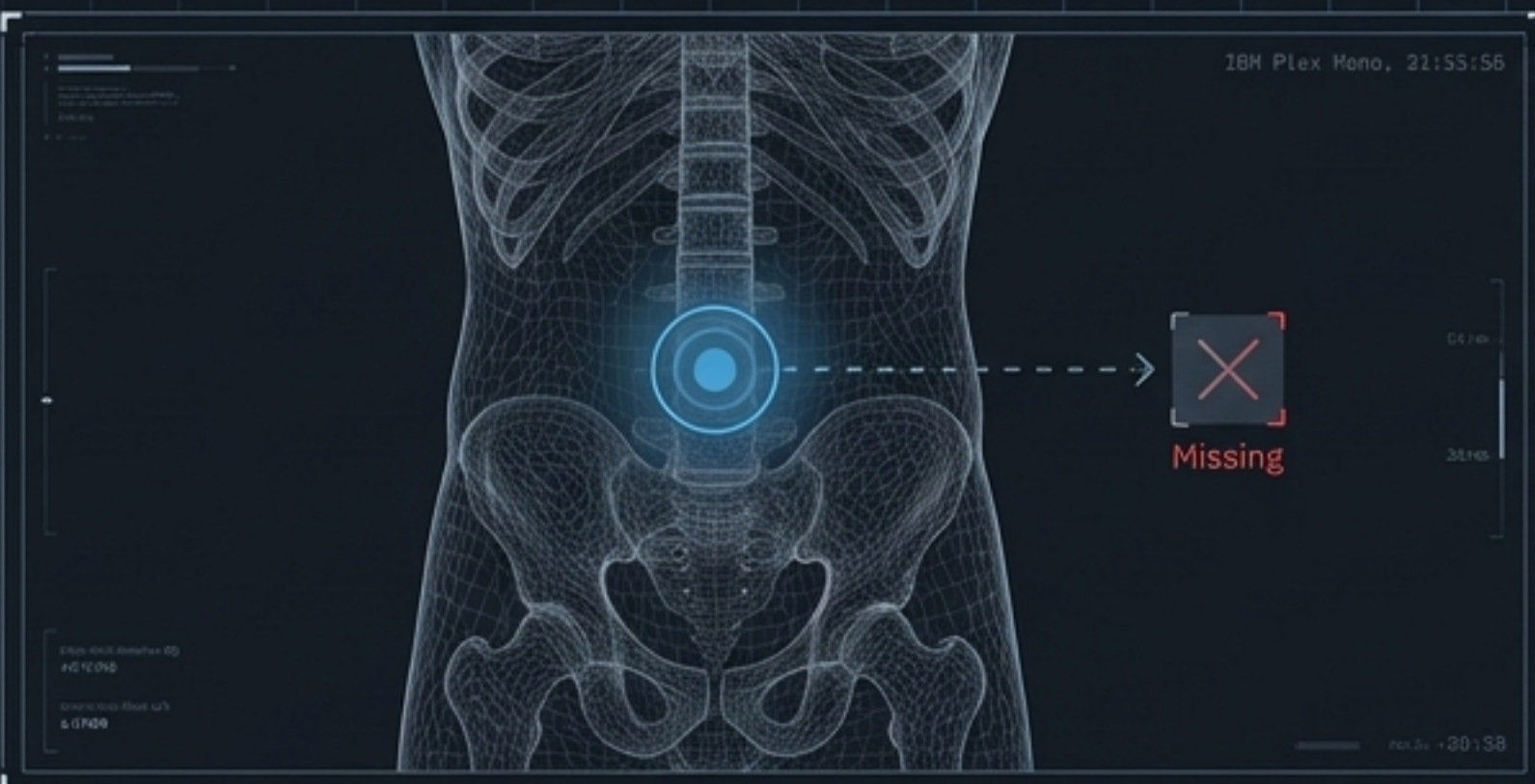
E: Absencia „défense musculaire“

Pasca:

Brucho je priechodné, mäkké, na pohmat nebolí.

Klinický Radar:

Seniori majú znížený prah bolesti a atrofované svalstvo. **Chýbajúca obrana nevyklučuje ruptúru orgánu! Povinná je prísna kontrola panvy.**

Kognitívne míny v rozhodovacom procese

Ukotvenie (Anchoring)

Chyba: Fixácia na informáciu „pošmykla sa na papučiach“.

Realita: Pád je často sekundárny. Hľadaj primárnu príčinu: synkopa pri arytmií, AIM, alebo tichá infekcia (**sepsa**).

Falošné upokojenie

Chyba: „Tep je 75/min, to nevyzerá na šok.“

Realita: Senior je na betablokátoroch. Lieky umelo maskujú tachykardiu, ktorá by inak signalizovala **krvácanie**.

Potvrdzovacie skreslenie

Chyba: Podvedomé hľadanie dôvodov, prečo pacienta nechať doma.

Faktory: Tlak rodiny, neochota pacienta, preplnený urgentný príjem.

Exaktná diagnostika na mieste: Fyzikálne minimum

1. **12-zvodové EKG:** Povinné u každého pádu seniora.
Cieľ: Vylúčenie kardiálnej synkopy.

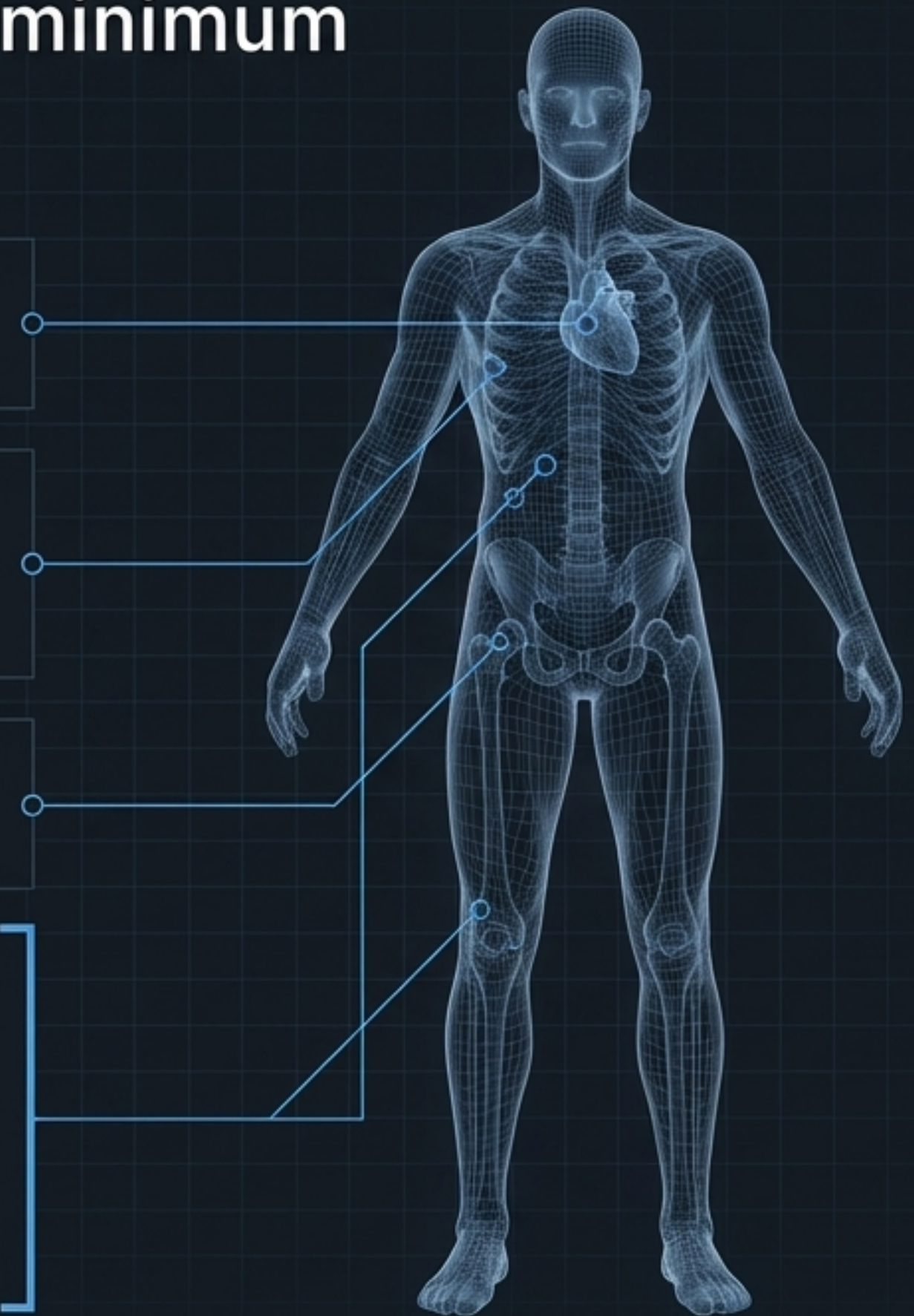
2. **Anatómia dolných končatín:** Kontrola dĺžky a rotácie.
Skrytá zlomenina krčka je metabolická katastrofa s extrémnou mortalitou.

3. **Palpácia a Poklep:** Cielená kontrola dolných rebier a poklepová citlivosť brucha.

4. **Test vertikalizácie** (Kľúčový parameter):

- Ak sa pacientovi pri pokuse o posadenie/stoj zatočí hlava...
- ...alebo stúpne TF o 20/min...

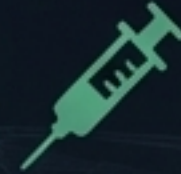
Výsledok: Transport je nevyhnutný. Zlyháva ortostatická kompenzácia.

Farmakológia: Záchranná brzda a Červené vlajky

Paracetamol 1g i.v.:
Bezpečná voľba prvej línie.

Kryštaloidy (bolusy 250 ml):
Opatrná rehydratácia. Obrovské riziko iatrogénneho kardiálneho zlyhania a pľúcneho edému.

NSAID (Diclofenac) a Opiáty:
Kontraindikované. Riziko renálneho zlyhania, krvácania a útlmu dychového centra.

**Radar na anamnézu:
Hľadaj NOAC**

Eliquis, Xarelto, Lixiana,
Pradaxa, Anopyrin.

**Podhodnotenie
antikoagulačnej liečby je
najčastejšou príčinou
fatálnych omylov.**

Rozhodovací strom transportu (The Non-Negotiable Triage)

Forezný štít záchranára

Pacient odmieta transport (Reverz)?

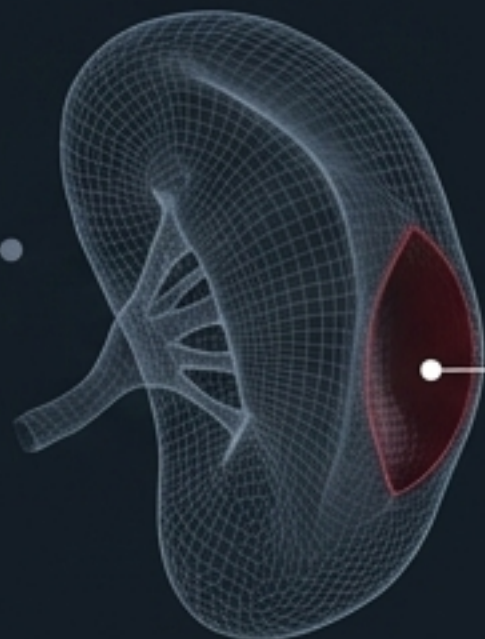
U pacienta s kognitívnou poruchou, delíriom, alebo pri podozrení na hypoperfúziu mozgu (šok) nie je reverz právne relevantný. Pacient v danom momente nesplňa spôsobilosť na právne úkony. Ochrana života má prednosť.

Rozuzlenie kazuistiky: Skrytá mortalita v čase

T=0

T=0 (14:20)

Posádka vyhovel pacientke a nechala ju doma.
Subkapsulárny hematóm sa plní.
Pacientka je „stabilná“.

Subkapsulárny
hematóm

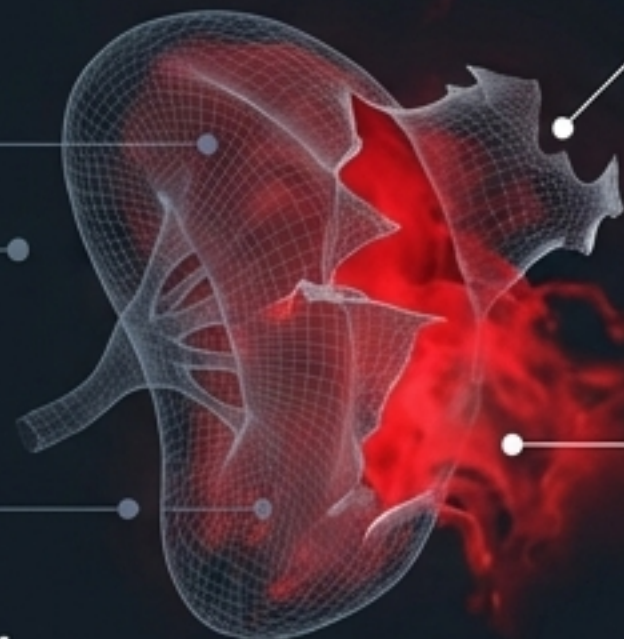
T=1h - 5h

Eliquis blokuje hemostázu.
Hematóm rastie, tlak puzdra stúpa.

T=6h

T=6h (20:30)

Puzdro praská.
Masívne krvácanie do brucha.

Ruptúra
puzdra

Masívne
intraabdominálne
krvácanie

Mechanizmus dvoj etapovej ruptúry sleziny

KLINICKÝ LOG & FORENZNÝ ZÁVER

- Syn nachádza pacientku v bezvedomí, bledú, spotenú.
- **Nová RZP:** TK 70/40 mmHg, brucho je rigidné.
- **Následok:** Exitus letalis na urgentnom prijme.
- **Forezná dohra:** Nedostatočné vyhodnotenie rizika NOAC liečby a nepochybnenie kompetentnosti na reverz pri rozvíjajúcom sa šoku.

Závěrečné klinické axiomy (Take-Home Directives)

1.] Triage seniora je klamlivá.

[Stabilné vitálne funkcie neznamenaajú absenciu traumy.]

2.] Pád je symptóm, nie len diagnóza.

[Hľadaj primárnu príčinu: arytmia, sepsa, lieky.]

3.] Antikoagulancia menia pravidlá hry.

[Každý úraz hlavy alebo trupu na NOAC liečbe musí vidieť lekár s **CT prístrojom.**]

4.] Bolesť rebier u seniora je systémová hrozba.

[Vyžaduje RTG a prísnu prevenciu respiračného zlyhania. **Mnohokrát je smrteľnejšia ako infarkt.**]